

Fotók: Juhász Erzsébet Könyvtár.

A tudás hálózata

Bevezetés a topolyai Juhász Erzsébet Könyvtár szervezési stratégiájába

A Délvidék északi részén elterülő Topolya a térség egyik közigazgatási, gazdasági, kulturális központja. A török hódoltság után Mária Terézia telepített be a környező pusztákat, a kor szokása szerint pedig a lakosok más-más területről érkeztek. Ez az alapja a környék többnemzetiségű, sokszínű miliójének. Topolya neve is öt nyelven tűnik fel a főút melletti helységnévtáblán. A település egyik büszkesége a Sarlós Boldogasszony-templom, amit a szabadkai palotájáról híres Raichle Ferenc tervezett, és amely nemcsak Szerbia legmagasabb katolikus temploma, de kilátójából lenyűgöző panoráma nyílik a határtalan bácskai alföldre is. Szintén kiemelkedő műemléke a Kray-kastély, amely ma a város múzeumának ad otthont.

A könyvtár épülete Topolya központjában van, az egykori rabbinátus épületében, és 2014 óta viseli a topolyai születésű író, Juhász Erzsébet nevét. A Magyar Nemzeti Tanács a legjelentősebb magyar érdekelt-ségű könyvtárak között tartja számon, hiszen a magyar többségű kisvárosban mindent megteszünk, hogy vonzó, modern közösségi térként álljunk a lakosok szolgálatára. A térség egyik legnagyobb magyar nyelvű könyvtári állománya mellett helyet adunk névadónk írói hagyatékának, emellett pedig sok-sok rendezvénynek is házigazdája vagyunk.

Büszkén vállaljuk, hogy könyvtárunk a magyar és szerb nyelvű állomány tekintetében is naprakész, és a nyelvi eloszlásra való tekintettel is tartjuk az egyensúlyt.

Ez az egyensúly jelen van a rendezvények szervezésekor is, mert szinte kivétel nélkül – párhuzamosan mindkét nyelven – meg-

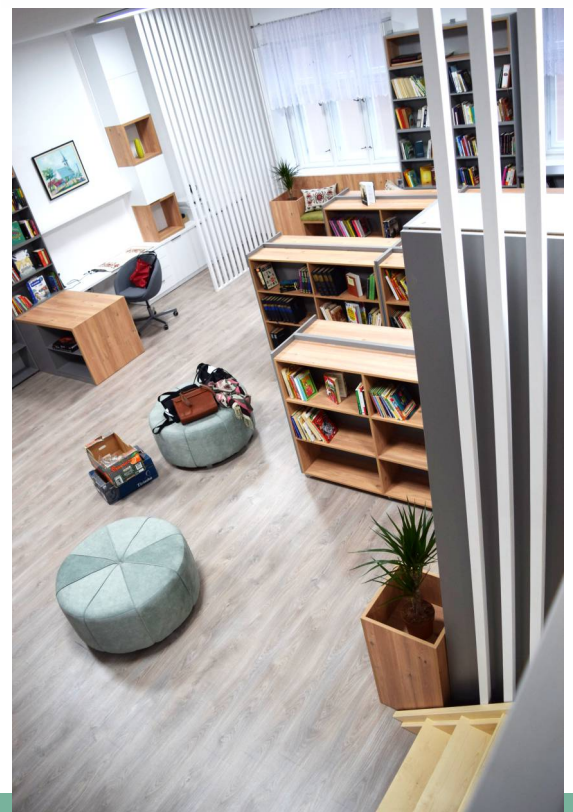
szervezzük a könyvtári programjainkat. Ez nem kevés erőt, energiát, anyagi erőforrást és kreativitást igényel a könyvtárosoktól. Kollégáink mindent megtesznek a közösségért, az itt élő emberekért, és ez a csapatmunka az, amely nélkül intézményünk nem működne ilyen gördülékenyen. A 2024-es évben eddig 60 különféle rendezvény került megrendezésre a Juhász Erzsébet Könyvtár szervezésében, s kiemelném, mindez két nyelven több helyszínen és több könyvtáros és külsős szakmunkatárs segítségével.

Az intézmény padlásterét húsz évvel ezelőtt alakítottuk ki, ennek köszönhetően sikerült alapterületünket bővítenünk s két termet berendeznünk. Az egyik részben egy megközelítőleg nyolcvan személy befogadására alkalmas előadóteremben zajlanak az irodalmi estek, játszóházak, kiállítások és egyéb rendezvények. A másik padlástermi részben 2015 óta működik a Coder Club elnevezésű civil szervezet, amelynek vállalt célja a 8–18 éves gyerekek informatikai oktatása az iskolában megszokottól eltérő módon. A munka során a gyerekek megismerkednek a programozás világával, a mikroelektronikai eszközökkel, robotikával és a 3D-nyomtatással is. Hetente több mint negyven iskolás diák programozik és kódol a foglalkozásokon, immár nyolcadik éve. A heti foglalkozások során a gyerekek kreatívan és céltudatosan használják az itt elsajátított tudást. Hogy ez mennyire sikeres, arról az elmúlt évek során kapott elismerések is

tanúskodnak. Több helyi, országos és nemzetközi eseményen elért eredmény és díj bizonyítja, annak idején a könyvtár jól döntött, amikor helyet adott a klubnak.

A topolyai Juhász Erzsébet Könyvtárnak hat tagkönyvtára van a község településein: Zentagunarason, Bajsán, Bácskossuthfalván, Pacséron, Pannónián és Gunarason. Ezek könyvtári hálózatot alkotnak, amely Észak-Bácska egyik legnagyobb könyvtári hálózata.

A tagkönyvtárak infrastrukturális fejlesztésében nagy segítséget nyújtanak azok a helyi közösségek, amelyeknek

a területén ezek a könyvtárak találhatóak. A helyi közösségek hathatós támogatásának köszönhetően a tagkönyvtárak épületeit sikerül újítani, karbantartani, hiszen intézményünknek nincs erre a célra anyagi forrása. A könyvtár a szakmai hozzáértést, a személyi juttatásokat és könyvvásárlást tudja biztosítani. Könyvtárunk

lehetőség szerint kiadványokkal, rendezvényekkel támogatja a falusi könyvtárakat, mert tudjuk, kisebbségi létben mekkora felelősség az anyanyelven való olvasás támogatása. Hat tagkönyvtárunkat teljes jogú partnernek tekintjük, amelyen keresztül még szélesebb körben tudjuk népszerűsíteni a magyar és a világirodalom írott és elektronikus irodalmát. Terveink között szerepel a falusi könyvtárak könyvvállományának korszerűsítése és a központi épületben zajló rendezvények minél szélesebb körű bemutatása az adott településeken.

Örömmel osztom meg a hírt, hogy a gunarasi könyvtárat a gunarasi helyi közösség támogatásának köszönhetően most sikerül modernizálnunk, felújítanunk. A kizárólag magyar nyelvű állomány is teljes körű megújuláson megy keresztül. Az ott tárolt könyveket – állapotuk és aktualitásuk okán – leselejtezzük, és terveink szerint a központi épületben található magyar nyelvű állományból vett kapszulaválogatást fogunk összeállítani a gunarasi olvasóinknak.

Nem titkolt szándékunk, hogy tagkönyvtáraink a jövőben ne a központi épületben is megtalálható példányok másodpéldányait tárolják, hanem a főépület meghosszabbított karjaként ott tudjuk majd tárolni a központi állomány egy-egy részét. Tehát nemes egyszerűséggel a központi állomány egy része lenne szétszétva a falvakban, amelyek a közös könyvtári rendszernek köszönhetően bármikor bekérhetőek lesznek. Ennek a megoldásnak nyilvánvalóan vannak előnyei és hátrányai, de a műemlékvédelmi szempontból védett központi épület helyhiánya és a könyvbeszerzés üteme elengedhetetlenné teszi, hogy kreatívan álljunk az előttünk álló feladatok-

**„A magyar többségű
kisvárosban mindent
megteszünk,
hogy vonzó, modern
közösségi térként
álljunk a lakosok
szolgálatára”**

hoz, és csomópontszerű, osztott rendszerben gondolkodjunk.

A Juhász Erzsébet Könyvtár együttműködésben a bajsai helyi közösséggel és a Magyar Nemzeti Tanács hathatós támogatásával, a következő év elején megújítja a bajsai kirendeltségét is. A gunarasi példához hasonlóan ebben az esetben is a renoválási feladatokkal párhuzamosan végbe fog menni a kétnyelvű állomány korszerűsítése is. Ebben az épületben az állomány magja

meg fog maradni, és ahhoz társul majd a főépületből származó kapszulaválogatás.

A bácskossuthfalvi fiókkönyvtár 2021-ben kívül-belül teljesen megújult, köszönve a Nemzetpolitikai Államtitkárságnak és a Magyar Nemzeti Tanácsnak. A belsőépítészeti megoldások Tölgyesi Hédi szakértelmét dicsérik. A könyvtár állományának markáns része le lett selejtezve, és inkább levegősebb, de annál korszerűbb, többségében magyar nyelvű könyvtári állomány jellemzi, összhangban a modern terekkel. Mintakönyvtárként tartják számon a környéken, ami kiemelkedő teljesítményről ad tanúbizonyságot.

A zentagunarasi könyvtárunkat hosszú ideje jól működő közösségi térként használják az olvasók. A zentagunarasi helyi közösség épületében működő intézmény minden támogatást megkap a helyi vezetőségtől és a közösségtől, köszönve annak, hogy felvette a falu ritmusát, és aktív szereplője a helyi rendezvényeknek és mozgódásoknak. A könyvtár – szinte tel-

jesen magyar nyelvű – állománya a lakosság igényeihez mérten naprakész és átlátható, követi az olvasói igényeket.

A pacséri kirendeltségünk sorsa még a jövő titka. Egy egykoron szép, de már aktualitását veszített kétnyelvű állománnyal, egy rossz állapotban lévő épületben vegetál az intézmény, ennek a helyzetnek a megoldása még várat magára.

A pannóniai intézményünk egy kis ékszerdoboz a csodás, falusi turizmus szempontjából méltán híres faluban. A kizárólag szerb nyelvű állománnyal rendelkező könyvtár a falu központjában található, és rendkívül népszerű a helyiek körében, köszönve változatos programjainak.

A szöveg terjedelmére való tekintettel ezen a ponton zárnam le a fiókkönyvtári körképet, mert bár éppen csak kapargatom a felszínt, de mélyebbre menni már csak úgy lehetne, ha külön fejezetet szentelnék minden fiókkönyvtárnak, de akkor már nem cikkről, hanem könyvről kellene beszélni. Ezért a kedves olvasó tekintse ezt az írást bevezetésnek a topolyai Juhász Erzsébet Könyvtár fiókkönyvtári életébe, a teljesség igénye nélkül, hiszen mindegyik falusi intézményünknek külön története, olvasóközönsége, múltja, jelene és jövője van. Viszont, amennyiben szeretnék egy dinamikus megújuló, többnyelvű környezetben helytálló könyvtár mindennapjait nyomon követni, akkor ajánlom figyelmükbe közösségi oldalainkat (*Facebook, Youtube, Instagram*), ahol képek, videók formájában részletesebb képet kaphatnak *intézményünk* működéséről.

Bednárk Prokec Zita

